

Skutki wyjścia z VAT

Powrót z pełnego opodatkowania VAT do ryczałtu jest dość prostym zabiegiem. Powinien być jednak skrupulatnie przekalkulowany, gdyż może oznaczać częściowy zwrot sporych kwot odzyskanego podatku.

W poprzednim „Agroszefie” przedstawialiśmy przykładowe kalkulacje, czy wybrane gospodarstwa powinny pozostawać na ryczałcie, czy też wybrać zasady ogólne VAT. W niniejszym tekście, bazującym na przykładach tych samych gospodarstw, chcemy omówić skutki wyjścia z VAT. Jest to bowiem zagadnienie, które bardzo często przewija się w listach i telefonach, jakie docierają do naszej Redakcji.

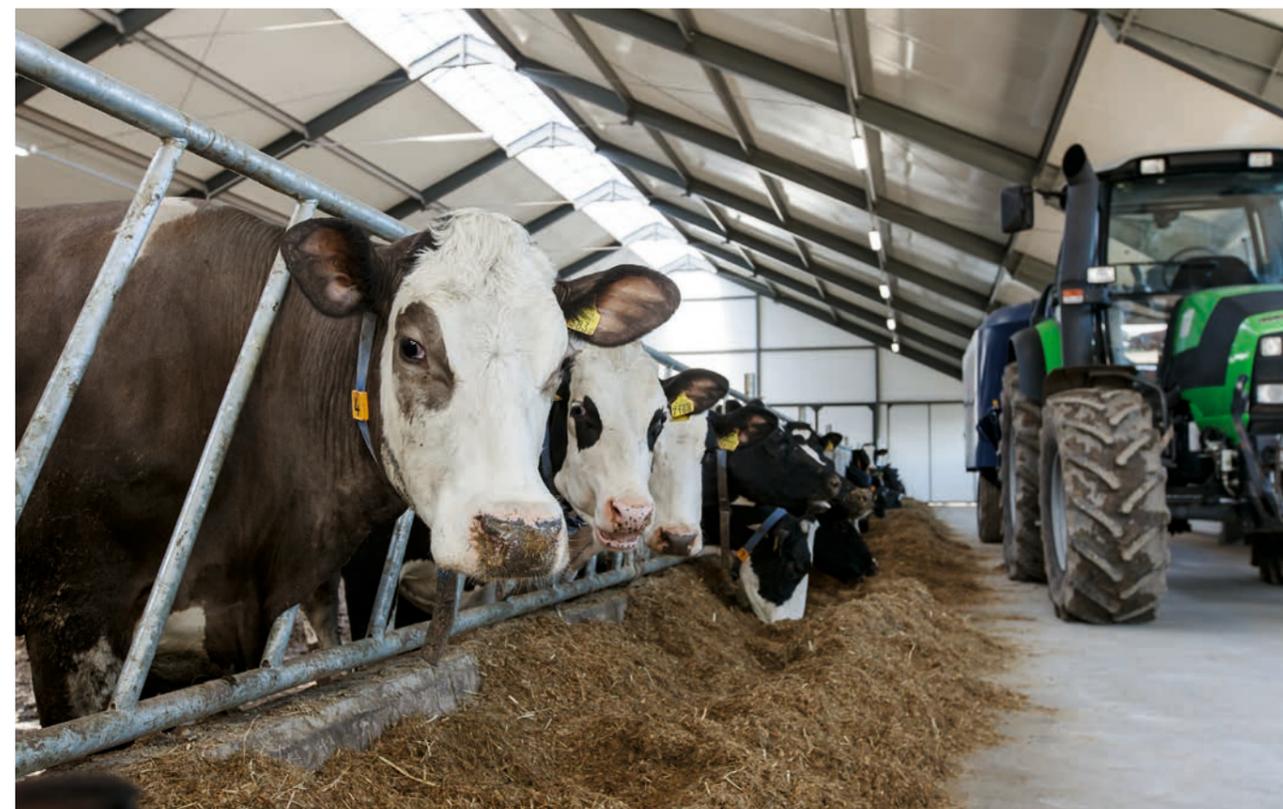
Męska decyzja: Każda większa inwestycja w gospodarstwie staje się dla wielu rolników powodem rezygnacji ze zwolnienia z VAT i przejścia na zasady ogólne. Pełne odzyskanie VAT

naliczonego w gospodarstwie rolnym jest możliwe tylko u podatników VAT. U rolników ryczałtowych zwrot zryczałtowany powinien teoretycznie równoważyć VAT naliczony w środkach produkcji – takie są założenia globalne. Jednak faktycznie ta zasada spełnia się tylko w niektórych gospodarstwach, które nie ponoszą większych wydatków inwestycyjnych.

W wielu innych gospodarstwach zwrot zryczałtowany może nie wystarczyć nawet na pokrycie VAT naliczonego od obrotowych środków bieżącej produkcji. Przyspieszy to z pewnością proces przechodzenia na zasady ogólne. Jednak każdy rolnik intuicyjnie dostrzeże zalety zwrotu zryczałtowa-

nego, z których najważniejsza to brak kontaktów z urzędem skarbowym, a więc i kontroli w gospodarstwie. Dlatego wielu rolników na zasadach ogólnych myśli (i liczy, czy to się opłaca) o powrocie do ryczałtu. Możliwość odzyskania VAT naliczonego, zwłaszcza od dużych inwestycji, jest bardzo kusząca i staje się najczęstszym powodem rezygnacji ze zwolnienia.

Niestety, przejście na zasady ogólne VAT może być korzystne w perspektywie krótkookresowej. Choć powrót do zwolnienia jest łatwy jako oświadczenie woli podatnika, to może wiązać się z obowiązkiem zapłaty, przynajmniej części, wcześniej odliczonego VAT. Każdy rolnik ryczałtowy, który

Fot. Sierszeńska

Nowe budynki inwentarskie, wydajny sprzęt ruchomy. To częsty obraz gospodarstw intensywnie rozwijających się w minionej dekadzie. Tylko kalkulacja podpowie, czy po zakończeniu inwestycji powinno się zrezygnować z pełnych zasad VAT i wrócić na ryczałt.

Tab. 1. Gospodarstwo 118 ha, po inwestycji 120 macior (tys. zł)

Rok	Inwestycje			Zwrot zryczałtowany	Podatek należny	Podatek VAT naliczony			Saldo bieżące	Korekta do zwrotu po powrocie do zwolnienia				Wpłata VAT do US	Zwrot VAT z US
	< 15 tys. zł	> 15 tys. zł				Bieżący	Od inwestycji < 15 tys. zł	Od inwestycji > 15 tys. zł		Jednorazowa		Okresowa			
		ruchości	nieruchości							od ŚT	od ŚO	od nieruchomości	od środków ruchomych		
2013	6	25	-	41,2	-38,1	-1,3	-5,7	-4,0	nie dotyczy				-	-	
2014	8,5	32	-	41,2	-38,1	-1,9	-7,3	-6,1	-	-	-	-	-	-	
2015	35	200	800	-	38,7	-38,1	-8,0	-230	-237	-	-	-	-	-	237
2016	6	-	-	-	154	-152	-1,3	-	0,8	-	-	-	-	-0,8	-
2017	6,5	20	-	-	154	-152	-1,4	-4,6	-3,8	-	-	-	-	-	3,8
2018	5	-	-	-	154	-152	-1,1	-	1,1	-	-	-	-	-1,1	-
2019	5	100	-	-	154	-152	-1,1	-23	-21	-	-	-	-	-	21,8
2020	6	-	-	-	154	-152	-1,3	-	0,8	-	-	-	-	-0,8	-
2021	5	30	-	-	154	-152	-1,1	-6,9	-5,7	-	-	-	-	-	5,7
2022	5	20	-	-	154	-152	-1,1	-4,6	-3,4	-	-	-	-	-	3,4
2023	5	30	-	-	154	-152	-1,1	-6,9	-5,7	-	-	-	-	-	5,7
2024	5	20	-	-	154	-152	-1,1	-4,6	-3,4	-	-	-	-	-	3,4
2025	5	20	-	165	-	-152	-1,1	-4,6	6,7	-1,1	-25	-	-4,6	-30	-
2026	5	-	-	165	-	-152	-1,1	-	11	-	-	-	-3,2	-3,2	-
2027	5	20	-	165	-	-152	-1,1	-4,6	6,7	-	-	-	-2,3	-2,3	-
2028	5	-	-	165	-	-152	-1,1	-	11	-	-	-	-0,9	-0,9	-

zamierza zrezygnować ze zwolnienia, a następnie po okresie kilku lat inwestycji powrócić do poprzedniego statusu, powinien starannie zaplanować zarówno same inwestycje, jak i moment „wyjścia z VAT”.

Gospodarstwo I – produkcja mieszanina: Powierzchnia ogólna ok. 118 ha, w tym 110 ha UR. Produkcja: trzoda chlewna w cyklu zamkniętym 30 macior, ponadto gospodarstwo produkuje na rynek zboża, rzepak oraz siano łąkowe (tab. 1). W związku z budową chlewni w 2015 roku wartej 1 mln zł, gospodarstwo przechodzi na VAT.

Zakłada się w związku z inwestycją 4-krotny wzrost produkcji, licząc od 2016 roku. Równocześnie co roku planuje się inwestycje w środki ruchome o wartości 50 – 100 tys. zł rocznie. W celu zminimalizowania skutków korekty założono powrót do zwolnienia po 10 latach, tj. po upływie korekty za budynek chlewni. Tak więc korekta obejmie wydatki na środki trwałe ruchome o wartości <15 tys. zł nie starsze niż 12 miesięcy. Za środ-

ki trwałe o wartości >15 tys. za ostatnie 5 lat oraz za środki obrotowe (stadło, zasiewy, zapasy itp.). Zakładamy, że przed powrotem do zwolnienia gospodarstwo będzie prowadzić normalną działalność i nie rezygnuje z wydatków inwestycyjnych, aby uniknąć korekty. Nie likwiduje też produkcji w toku. Konieczna jest łączna korekta o wartości 32724 zł, w tym 25050 zł korekty za środki obrotowe. Jednak dla pełnej oceny słuszności powrotu do zwolnienia w tym gospodarstwie konieczne jest wyliczenie łącznego salda VAT za okres czynnego podatnika (10 lat) oraz za okres korekty (4 lata), które wynosi +241726 zł.

Oznacza to, że dla przyjętych założeń gospodarstwo to skorzystało na odliczaniu VAT w okresie pozostawania na statusie czynnego podatnika VAT, mimo dokonanej korekty. Praktycznie nie ma przesłanek ekonomicznych do rezygnacji ze zwolnienia.

Gospodarstwo II – trzoda: Powierzchnia ogólna ok. 80 ha, w tym 75 ha GO. Produkcja wyspecjalizowana: trzo-

da chlewna w cyklu zamkniętym 260 macior na bazie wybudowanej kilka lat temu chlewni (2,5 mln zł) ponadto gospodarstwo produkuje na sprzedaż rzepak – tab. 2.

Gospodarstwo przeszło na VAT już w 2009 roku, w związku z budową chlewni i inwestycjami w maszyny PROW w 2012 roku. W następnych latach nie przewiduje się istotnych inwestycji, zatem rozważa się powrót do zwolnienia w 2015 roku, nie rezygnując z produkcji i godząc się z koniecznością korekty. Od budynków korekta musi być zatem naliczona za 4 lata, natomiast za maszyny za 5 lat, w tym korekta obejmie VAT od zakupu maszyn w ramach PROW w 2012 roku (600 tys. zł netto).

Łącznie korekta wyniesie 357 670 zł, w tym w 1 roku po rezygnacji ze zwolnienia 156 330 zł. Jednak dla pełnej oceny słuszności powrotu do zwolnienia w tym gospodarstwie jest wyliczenie łącznego salda VAT za okres czynnego podatnika (6 lat) oraz za okres korekty (4 lata), które wynosi +546 719 zł. Oznacza to, że gospo-

Tab. 2. Gospodarstwo 80 ha, 260 macior (tys. zł)

Rok	Inwestycje			Zwrot zryczałtowany	Podatek należny	Podatek VAT naliczony			Saldo bieżące	Korekta do zwrotu po powrocie do zwolnienia				Wpłata VAT do US	Zwrot VAT z US
	< 15 tys. zł	> 15 tys. zł				Bieżący	Od inwestycji < 15 tys. zł	Od inwestycji > 15 tys. zł		Jednorazowa		Okresowa			
		ruchomości	nieruchomości							od ŚT	od ŚÓ	od nieruchomości	od środków ruchomych		
2009	15	150	2500	-	99	-152	-3,3	-583	-638	-	-	-	-	-	638
2010	10	45	-	-	99	-152	-2,2	-9,9	-64	-	-	-	-	-	64
2011	6,5	25	-	-	166	-173	-1,4	-5,7	-14	-	-	-	-	-	14,9
2012	5	600	-	-	166	-173	-1,1	-138	-146	-	-	-	-	-	146
2013	15	50	-	-	166	-173	-3,4	-11	-22,6	-	-	-	-	-	22,6
2014	10	30	-	-	166	-173	-2,3	-6,9	-16	-	-	-	-	-	16,8
2015	5	20	-	147	-	-173	-1,1	-4,6	-32	-2,3	-66	-55	-32	-156	-
2016	5	-	-	147	-	-173	-1,1	-	-27	-	-	-55	-31	-86	-
2017	5	20	-	147	-	-173	-1,1	-4,6	-32	-	-	-55	-3,6	-58	-
2018	5	-	-	147	-	-173	-1,1	-	-27	-	-	-55	-1,3	-56	-

darstwo, dla przyjętych założeń, skorzystało, mimo korekty, na odliczeniu VAT w okresie pozostawania na statusie czynnego podatnika VAT. Nie ma więc przesłanek do rezygnacji ze zwolnienia, nawet po upływie okresu korekty za budynek chlewni.

Gospodarstwo III – bydło mleczne: Powierzchnia ogólna ok. 825 ha,

w tym 809 ha UR. Produkcja wyspecjalizowana bydła mlecznego wraz przychówkiem (stado ok. 183 krów średniorocznie – łącznie ok. 480 szt. bydła), patrz tabela 3. Oprócz tego gospodarstwo jest dużym producentem zbóż i rzepaku.

Po przejściu na VAT, gospodarstwo to stało się faktycznie płatnikiem netto VAT należnego i tylko inwestycje

o wartości ok. 300 tys. zł netto równoważyłyby to saldo. Zatem po wybudowaniu obiektu magazynowego w 2017 roku (3 mln zł netto) i innych większych inwestycjach ruchomych, należy rozważyć jak najszybszy powrót do zwolnienia. Założono powrót w 2019 roku i rozliczenie korekty.

Za zakupy inwestycyjne <15 tys. zł należy zwrócić jednorazowo 18 400

Tab. 3. Gospodarstwo 825 ha, bydło mleczne (tys. zł)

Rok	< 15 tys. zł	> 15 tys. zł		Zwrot zryczałtowany	Podatek należny	Bieżący	Od inwestycji < 15 tys. zł	Od inwestycji > 15 tys. zł	Saldo bieżące	Jednorazowa		Okresowa		Wpłata VAT do US	Zwrot VAT z US
		ruchomości	nieruchomości							od ŚT	od ŚÓ	od nieruchomości	od środków ruchomych		
2013	80	500	-	-	377	-299	-18,4	-115	-55,8	-	-	-	-	-	55,8
2014	80	200	-	-	377	-299	-18,4	-46	13,1	-	-	-	-	-13,1	-
2015	80	100	-	-	377	-299	-18,4	-23	36,1	-	-	-	-	-36,1	-
2016	80	150	-	-	377	-299	-18,4	-34	24,6	-	-	-	-	-24,6	-
2017	80	150	3000	-	377	-299	-18,4	-724	-665,3	-	-	-	-	-	665,3
2018	80	300	-	-	377	-299	-18,4	-69	-9,8	-	-	-	-	-	9,8
2019	80	200	-	386	-	-299	-18,4	-46	21	-18,4	-191	-69	-32,2	-310	-
2020	80	200	-	386	-	-299	-18,4	-46	21	-	-	-69	-27,6	-96	-
2021	80	200	-	386	-	-299	-18,4	-46	21	-	-	-69	-20,7	-89	-
2022	80	200	-	386	-	-299	-18,4	-46	21	-	-	-69	-13,8	-82	-
2023	80	200	-	386	-	-299	-18,4	-46	21	-	-	-69	-	-69	-
2024	80	200	-	386	-	-299	-18,4	-46	21	-	-	-69	-	-69	-
2025	80	200	-	386	-	-299	-18,4	-46	21	-	-	-69	-	-69	-
2026	80	200	-	386	-	-299	-18,4	-46	21	-	-	-69	-	-69	-

Tab. 4. Gospodarstwo 33 ha, produkcja warzyw (tys. zł)

Rok	Inwestycje			Zwrot zryczałtowany	Podatek należny	Podatek VAT naliczony			Saldo bieżące	Korekta do zwrotu po powrocie do zwolnienia				Wpłata VAT do US	Zwrot VAT z US
	< 15 tys. zł	> 15 tys. zł				Bieżący	Od inwestycji < 15 tys. zł	Od inwestycji > 15 tys. zł		Jednorazowa		Okresowa			
		ruchomości	nieruchomości							od ŚT	od ŚÓ	od nieruchomości	od środków ruchomych		
2013	20	30	-	-	29,2	-32,6	-4,6	-6,9	-14	-	-	-	-	-	14,9
2014	15	20	-	-	29,2	-32,6	-3,4	-4,6	-11	-	-	-	-	-	11,5
2015	15	25	400	-	29,2	-32,6	-3,4	-97	-104	-	-	-	-	-	104,6
2016	20	15	-	-	29,2	-32,6	-4,6	-3,4	-11	-	-	-	-	-	11,5
2017	20	200	-	-	29,2	-32,6	-4,6	-46	-54	-	-	-	-	-	54,0
2018	10	20	-	-	29,2	-32,6	-2,3	-4,6	-10	-	-	-	-	-	10,3
2019	15	15	-	-	29,2	-32,6	-3,4	-3,4	-10	-	-	-	-	-	10,3
2020	15	20	-	40,9	-	-32,6	-3,4	-4,6	0,16	-3,4	-22,5	-9,2	-11,5	-46	-
2021	15	20	-	40,9	-	-32,6	-3,4	-4,6	0,16	-	-	-9,2	-10,8	-20	-
2022	15	20	-	40,9	-	-32,6	-3,4	-4,6	0,16	-	-	-9,2	-1,6	-10	-
2023	15	20	-	40,9	-	-32,6	-3,4	-4,6	0,16	-	-	-9,2	-0,6	-9,8	-

zł, za produkcję w toku – zwrot jednorazowy 191 200 zł. Korekta za inwestycję budynkową w 2017 roku wynosi łącznie 552 tys. zł, płatne w 8 ratach rocznych po 69 tys. zł. Korekta od środków trwałych >15 tys. zł wyniesie 94 300 zł, płatne w ciągu 4 lat.

Wyliczenie łącznego salda VAT za okres czynnego podatnika (6 lat) oraz za okres korekty (8 lat) wynosi -198 865 zł. Oznacza to, że gospodarstwo dla przyjętych założeń, mimo korekty nie skorzystało na odliczeniu VAT w okresie pozostawania na statusie czynnego podatnika VAT i jak najszybciej powinno powrócić do zwolnienia. Jest to typowa sytuacja dla gospodarstw o dużym nakładzie, czyli intensywności pracy w relacji do ponoszonych kosztów całkowitych.

Gospodarstwo IV – warzywa: Powierzchnia ogólna ok. 40 ha, w tym 33 ha GO. Produkcja wyłącznie roślinna z nastawieniem na uprawę warzyw polowych i ziemniaków jadalnych (razem ok. 19 ha) – patrz tabela 4.

Oprócz tego gospodarstwo produkuje zboża. Gospodarstwo od 2005 roku jest czynnym podatnikiem VAT. Założono w 2015 roku budowę magazynu (400 tys. netto) oraz większą inwestycję w maszyny w 2017 roku i powrót do zwolnienia w połowie okresu korekty z inwestycji budowlanej (2020 r.)

Omówione w przykładzie gospodarstwo mleczne zainwestowało w obiekty magazynowe i sprzęt ruchomy. Powinno jak najszybciej wrócić do ryczałtu.

Pozostałe wydatki na ruchome środki produkcji na poziomie ok. 35 tys. zł rocznie. Przypomnijmy, że saldo zwrotu zryczałtowanego dla tego gospodarstwa, bez inwestycji, jest dodatnie, na poziomie ok. 8 tys. zł, co odpowiada ekwiwalentowi ok. 35 tys. zł netto inwestycji w roku. Z analizy wynika, że łączna korekta w ciągu 5 lat wyniesie 96 560 zł, w tym w 1 roku 46 650 zł. Należy zwrócić uwagę na relatywnie niewielką korektę od zapasów i produkcji w toku, co jest charakterystyczne

dla gospodarstw rolnych funkcjonujących bez produkcji zwierzęcej. Wyliczenie łącznego salda VAT za okres czynnego podatnika (7 lat) oraz za okres korekty (5 lat), wynosi +120980 zł. Oznacza to, że gospodarstwo to, dla przyjętych założeń, skorzystało, mimo korekty, na odliczeniu VAT w okresie pozostawania na statusie czynnego podatnika VAT i w związku z tym nie powinno powracać do zwolnienia.

Roman Włodarz